

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 22. 5. 2024

Správne konanie č.	0018/SKO/2024
Predmet:	§ 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania:	MAC TV s.r.o.
Správny orgán:	Rada pre mediálne služby

Dátum: 26. 4. 2024

NÁVRH UZNESENIA alternatíva A:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 110 ods. 1 a 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“), v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej, postupom podľa § 225 zákona č. 264/2022 Z. z. rozhodla, že účastník správneho konania č. 0018/SKO/2024 (predch. č. REO-RPMS/2023/01389), MAC TV s.r.o.

porušil

povinnosť ustanovenú v § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že na televíznej programovej službe JOJ odvysielal dňa 8. 9. 2023 o cca 19:00 hod. program *Krimi*, ktorý svojím obsahom a spôsobom spracovania, a síce prezentovaním spôsobu údajného znásilnenia maloletého dievčaťa, zasiahol do ľudskej dôstojnosti v programe identifikovaného maloletého dievčaťa,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 135 ods. 5 zákona č. 264/2022 Z. z. „*Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.*“

Úloha č. 1:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 22. 6. 2024

Z: ReO

Úloha č. 2:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok prešetrenia podnetu.

T: 3. 6. 2024

Z: PgO

NÁVRH UZNESENIA alternatíva B:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 110 ods. 1 a 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“), v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej, postupom podľa § 225 zákona č. 264/2022 Z. z. rozhodla, že účastník správneho konania č. 0018/SKO/2024 (predch. č. REO-RPMS/2023/01389), MAC TV s.r.o.

porušil

povinnosť ustanovenú v § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že na televíznej programovej službe JOJ odvysielal dňa 8. 9. 2023 o cca 19:00 hod. program *Krimi*, ktorý svojím obsahom a spôsobom spracovania, a síce prezentovaním spôsobu údajného znásilnenia maloletého dievčaťa, zasiahol do ľudskej dôstojnosti v programe identifikovaného maloletého dievčaťa,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. d) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **pokutu**, určenú podľa § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. vo výške (od 3 000,- € do 160 000,- €) slovom €.

Podľa § 135 ods. 5 zákona č. 264/2022 Z. z.: „*Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.*“

V zmysle § 140 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. je pokuta splatná do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia o uložení pokuty a je potrebné ju uhradiť na účet: SK09 8180 0000 0070 0008 8921, BIC/SWIFT: SPSRSKBAXXX, VS***24,KS6548.

Úloha č. 1:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 22. 6. 2024

Z: ReO

Úloha č. 2:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok prešetrenia podnetu.

T: 3. 6. 2024

Z: PgO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 22. 11. 2023 prijala uznesenie o začatí správneho konania voči vysielateľovi MAC TV s.r.o. vo veci možného porušenia **§ 61 ods. 1** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe JOJ dňa 8. 9. 2023 o cca 19:00 hod. odvysielal program *Krimi*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti rešpektovať ľudskú dôstojnosť.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 16. 12. 2023, na základe čoho začalo správne konanie č. REO-RPMS/2023/01389 (teraz správne konanie č. 0018/SKO/2024). Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania boli aj záznam vysielania programu *Krimi* odvysielaného na programovej službe JOJ dňa 8. 9. 2023 v čase o cca 19:00 hod. a prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 3. 5. 2024 bola účastníkovi konania zaslaná opätovná výzva na vyjadrenie, v ktorej mu bola určená lehota na vyjadrenie 5 dní.

Vyjadrenie účastníka konania nebolo Rade doručené.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie podľa § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. začala plynúť dňa 22. 11. 2023 a uplynie dňa 22. 5. 2024. Objektívna 18-mesačná lehota na uloženie sankcie podľa cit. ustanovenia začala plynúť dňa 8. 9. 2023 a uplynie dňa 8. 3. 2025.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

19:00:00 Zvučka programu *Krimi* a prehľad správ:

- *4-ročné dieťa obeťou znásilnenia?* (nad titulkom text: ČAKLOV, OKRES VRANOV NAD TOPĽOU, SLOVENSKO)

Moderátorka mimo obraz: „*Policaji na východnom Slovensku vyšetrujú chúlolistivý prípad – znásilnenie 4-ročného dievčatka.*“

- *Opitá za volantom*
- *Koniec vyšetovania*

19:00:58 uvedenie sporného príspevku zo štúdia:

Moderátorka hovorí zo štúdia, po chvíli v obraze titulok *4-ročné dieťa obeťou znásilnenia?* a nad ním ČAKLOV, OKRES VRANOV NAD TOPĽOU: „*Začíname chúlolistivým prípadom, ktorý rieši vranovský policajný vyšetrovateľ. Ide o znásilnenie len štvorročného dievčatka. Malo sa to stať v jednom z domov v osade v dedinke na východe Slovenska. Polícia však nateraz nepotvrdila, že by niekoho obvinila. Chlapec, na ktorého ukazuje prstom rodina dievčatka, však naďalej chodí do školy. Obvinenia sú ale vážne.*“

19:01:21 príspevok *4-ročné dieťa obeťou znásilnenia?*

Anna, stará mama 4-ročného dievčatka, v obraze hovorí: „*A ona povedala: mamka, že ju tam bolí, že Dávidko jej tam dačo robil. Tak ona ju dala na posceľ, vidzela. Však to bulo šicko červené, tam šicko.*“

V. Jurek, redaktor, v obraze hovorí: „*Podľa rodiny štvorročného dievčatka sa to malo stať v dome naproti v izbe a na posteli. Po incidente príbehlo malé dievčatko domov s plačom a sťažovalo sa na bolesti.*“

Nemenovaný redaktor sa pýta starej mamy: „*A čo je pravda, že jej tam strkal aj šroubovák?*“

Anna v obraze odpovedá: „*Bul tam aj ten skručkovák, len dotykom. Ale ona povedala tak, že /nezrozumiteľné/ zobral aj, s prepáčením, že pe... (vypípané) a s pe... (vypípané) mi tam tak robil.*“

V. Jurek mimo obraz: „*Šestnástročný Dávid zostal po otcovej smrti v opatere starej mamy. Jeho vlastná matka od neho odišla. Pomáhali mu práve tí, ktorí dnes naňho ukazujú prstom. Matka štvorročného dievčatka ho brala ako za svojho syna a jej malá dcéra s ním dobre vychádzala.*“

(v obraze Anna si drží čelo rukou a kráča vo dvore, sú tam aj dve ďalšie ženy, jedna s dieťaťom na rukách, potom strih na dievčatko s rozrastovanou hlavou, za ním stojí redaktor s mikrofónom v ruke a ďalšie ženy).

Nikola, mama 4-ročného dievčatka, hovorí v obraze: „*Ona še na neho ani nešťažovala, nič. No a teraz še sťažuje ona, že vun to spravil.*“

Anna, hovorí v obraze: „*Moja dzivka ho trimala, vona ho sanovala, že jeho matka ho nechala, tak vona še o neho starala a on taká vďaka?*“

V. Jurek mimo obraz: „*Polícia nepotvrdila, že by niekoho obvinila alebo že by viedla stíhanie voči konkrétnej osobe. Šestnástročný chlapec, na ktorého rodina dievčatka ukazuje prstom ako na podozrivého, je na slobode a naďalej chodí do školy. Jeho starý otec tvrdí, že vtedy, keď sa to malo stať, ani nebol doma.*“ (v obraze: detail na detské nohy v teniskách, potom na časť tela dieťaťa, ktoré sa otáča na stoličke, skupinku žien – jedna drží za ruku dievčatko, druhá má dieťa na rukách, tretia je k nim otočená tvárou, pričom časť obrazu s hlavami detí je rozrastovaná. Strih na časť tela dievčatka – bez záberu na hlavu a spodok nôh).

Miroslav, starý otec 16-ročného chlapca, hovorí v obraze: „*Nebol (nezrozumiteľné) bol na jarok a z jarku prišol z Topli, nad, už bol doma, tak on išol.*“

V. Jurek: „*Vravíte, že on tvrdí, že je nevinný?*“

Miroslav v obraze: „*Že je nevinný.*“

V. Jurek: „*Že nič neurobil?*“

Miroslav: „*Nie.*“

Anna, v obraze: „*Keby muj syn toto zrobil, znace co? Ja sama osobne odnesiem tam.*“

J. Ligdayová, hovorkyňa KR PZ Prešov: „*Polícia v danom prípade vykonáva všetky potrebné procesné úkony. Vzhľadom na citlivosť samotného prípadu, bližšie informácie k nemu momentálne nie je vhodné poskytnúť.*“ (v obraze: najprv skupinka ľudí s dievčatkom v popredí - v zábere od pol pásu dolu, potom

strih na ruku, ktorá otáča stoličku, na ktorej sedí dievčatko – v zábere bez hlavy, potom strih na hovorkyňu)

Anna v obraze: „Nemôžeme pred ňu hutoric David, David. Kedz povieme David, tak uceká.“

V. Jurek: „Bojí sa?“

Anna: „Bojí sa.“

V. Jurek: „Z Čaklova Vlodo Jurek, televízia JOJ.“

19:03:07 Ďalšie príspevky programu *Krimi*:

- *Polícia ukončila vyšetrovanie*
- *Horiaci kamión odstavil dopravu*
- *V protismere sa stretla s políciou*
- *Nezáujem o prácu „mestskáčov“*
- *Prehľad ďalších správ *Sledujte nás aj ďalej!**

19:10:56 zvukovo-obrazové komunikáty, upútavka na program *Popoluška* ¹², zvukovo-obrazový komunikát, reklama, zvukovo-obrazový komunikát, upútavka na programovú službu *Joj 24*, upútavka na program *Kuriér* ¹², zvukovo-obrazový komunikát, oznam o programe *Popoluška* ¹², zvukovo-obrazový komunikát.

19:18:25 Pokračovanie ďalších príspevkov programu *Krimi*:

- *Auto na streche*
- *Uvoľnená skala ohrozovala turistov*
- *Zblíženie na lavičke*
- *Obmedzenia na cudzineckej polícii*
- *Tehotná žena skončila v nemocnici*
- *Kšefty so šteniatkami*

19:29:57 koniec programu, pohľad do štúdia pred programom *Noviny TV JOJ*.

19:30:00 koniec záznamu vysielania.

* * *

Podľa § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.:

„Obsahová služba, ktorú poskytuje vysielateľ alebo poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, musí rešpektovať ľudskú dôstojnosť, najmä nesmie

a) propagovať vojnu alebo opisovať kruté alebo inak neľudské konanie spôsobom, ktorý je ich nevhodným zľahčovaním, ospravedlňovaním alebo schvaľovaním,

b) šíriť alebo sprístupňovať informácie verejnosti s úmyslom verejne podnecovať na spáchanie niektorého z trestných činov terorizmu alebo verejne schvaľovať niektorý z trestných činov terorizmu,

c) propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať násilie alebo nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine,

d) bezdôvodne zobrazovať scény reálneho násillia, kde sa nenáležitou formou zdôrazňuje skutočný priebeh umierania alebo sa zobrazujú osoby vystavované fyzickému či psychickému utrpeniu, a to so zvláštnym ohľadom na obeť trestných činov alebo ich príbuzných spôsobom, ktorý sa považuje za neoprávnený zásah do ľudskej dôstojnosti.“

* * *

Vysielateľ MAC TV s.r.o. odvysielal na programovej službe JOJ dňa 8. 9. 2023 o cca 19:00 hod. program *Krimi*, v rámci ktorého odvysielal príspevok *4-ročné dieťa obeťou znásilnenia?*. V príspevku bolo odvysielané, okrem iného, nasledovné:

Anna, stará mama 4-ročného dievčatka, v obraze hovorí: „A ona povedala: mamka, že ju tam bolí, že Dávidko jej tam dačo robil. Tak ona ju dala na posceľ, vidzela. Však to bulo šicko červené, tam šicko.“

V. Jurek, redaktor, v obraze hovorí: „Podľa rodiny štvorročného dievčatka sa to malo stať v dome naproti v izbe a na posteli. Po incidente pribehlo malé dievčatko domov s plačom a sťažovalo sa na bolesť.“

Nemenovaný redaktor sa pýta starej mamy: „A čo je pravda, že jej tam strkal aj šroubvak?“

Anna v obraze odpovedá: „Bul tam aj ten skručkovák, len dotykom. Ale ona povedala tak, že /nezrozumiteľné/ zobral aj, s prepáčením, že pe...(vypípané) a s pe...(vypípané) mi tam tak robil.“

V. Jurek mimo obraz: „Šestnásťročný Dávid zostal po otcovej smrti v opatere starej mamy. Jeho vlastná matka od neho odišla. Pomáhali mu práve tí, ktorí dnes naňho ukazujú prstom. Matka štvorročného dievčatka ho brala ako za svojho syna a jej malá dcéra s ním dobre vychádzala.“

Anna v obraze: „Nemôžeme pred ňu hutoric David, David. Kedz povieme David, tak uceká.“

V. Jurek: „Bojí sa?“

Anna: „Bojí sa.“

V rámci odvysielaného programu boli odvysielané zábery a informácie, na základe ktorých sa osoba údajného páchatela, ako aj osoba obeť incidentu mohli stať pre ich širšie okolie identifikovateľnými. V programe odznela otázka a následné informácie týkajúce sa možného znásilnenia 4-ročného dieťaťa a jeho následkov. Uvedeným obsahom a spôsobom spracovania mohlo dôjsť k zásahu do ľudskej dôstojnosti v programe identifikovaného maloletého dievčaťa.

Na základe uvedeného vzniklo dôvodné podozrenie z porušenia **§ 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.**

Príspevok *4-ročné dieťa obeťou znásilnenia?*, na ktorý vo svojom podnete poukázal podávateľ, informoval o prípade možného znásilnenia 4-ročného dievčatka nepľnoletým Dávidom v obci Čaklov v okrese Vranov nad Topľou. Podľa starej matky prišlo dievčatko za matkou s plačom a sťažnosťami, že Dávidko jej tam dačo robil. Matka dievčatka ho na posteli skontrolovala. Podľa redaktora sa incident mal stať na posteli v dome naproti.

Redaktor ďalej informoval, že o 16-ročného Dávida sa po otcovej smrti starala stará mama, lebo matka od neho odišla. Matka štvorročného dievčatka ho brala ako svojho syna a jej dcéra s ním až do incidentu dobre vychádzala, no po ňom sa sťažuje na to, čo jej urobil. Redaktor informoval, že polícia nikoho neobvinila a ani nevedie stížanie voči konkrétnej osobe. Starý otec Dávida tvrdil, že vnuk je nevinný a v čase incidentu ani nebol doma. K prípadu sa vyjadrila aj hovorkyňa KR PZ Prešov, že polícia v danom prípade vykonáva všetky potrebné procesné úkony a, vzhľadom na citlivosť samotného prípadu, bližšie informácie k nemu neposkytuje. V závere stará mama dievčatka skonštatovala, že pred dievčatkom nemôžu vysloviť meno Dávid, lebo hneď od strachu uteká.

V príspevku boli slovne odvysielané informácie o možnom znásilnení 4-ročného dievčatka 16-ročným Dávidom. Na jednej strane podľa slov starej mamy a mamy dievčatka (vychádzajúc z výpovede a správania sa samotného dievčatka) malo byť sexuálne zneužitie, na druhej strane podľa výpovede starého otca Dávida je jeho vnuk nevinný, lebo v čase, kedy sa skutok mal stať, nebol doma. Dôležité boli aj slová redaktora o tom, že polícia nevedie stížanie voči konkrétnej osobe a policajná hovorkyňa potvrdila, že prípad sa vyšetruje a vzhľadom na jeho citlivosť bližšie informácie k nemu neposkytujú. To, že nie je isté, či sa skutok stal, vyjadruje aj otáznik v samotnom názve príspevku.

Čo sa týka spracovania príspevku po vizuálnej stránke, v obraze sa striedali hovoriaci (redaktor, stará mama a mama dievčatka, starý otec Dávida a hovorkyňa KR PZ Prešov) so zábermi na malé dievčatko, ktoré ale malo rozrastovanú tvár, alebo bolo snímané od pol pásu dolu (telo s nohami, detail na detské

nohy v teniskách, potom na časť tela dieťaťa, ktoré sa otáča na stoličke). Podobizeň alebo celé meno poškodenej, ani starou mamou obvineného Dávida v príspevku zverejnené neboli.

Na základe zobrazenia starej mamy a matky poškodeného dievčatka a na základe zverejnenia názvu obce (Čaklov v okrese Vranov nad Topľou) bolo pravdepodobne možné identifikovať dievčatko, ktoré malo byť znásilnené, ako aj chlapca, ktorý mal skutok vykonať, keďže v obraze hovoril jeho starý otec. Tieto identifikácie sú však možné iba pre blízke okolie spomínaných osôb, teda pre ľudí, ktorí oboch spomínaných a ich rodinných príslušníkov poznajú, t. j. zistenie totožnosti hlavných aktérov v tomto prípade nie je možné pre bežného diváka, ktorý príspevok videl.

Reportáž ako celok mala informatívny charakter o skutku, ktorý sa údajne v obci Čaklov stal. O tom, že vykonanie skutku nie je potvrdené, svedčil nielen otáznik v názve príspevku, ale aj záverečné konštatovanie, že polícia nepotvrdila, že by niekoho obvinila alebo že by viedla stíhanie voči konkrétnej osobe a vykonáva všetky potrebné procesné úkony, o ktorých vzhľadom na citlivosť prípadu momentálne neposkytuje informácie.

Právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena je zakotvené v prvom odseku článku 19 Ústavy Slovenskej republiky, v druhej hlave pod názvom Základné práva a slobody. Základné práva a slobody sú právami neodňateľnými, nescudziteľnými, nepremlčateľnými a nezrušiteľnými a obmedziť ich možno len zákonom. Predmetom posudzovania zo strany správneho orgánu v danom prípade je, či odvysielaním predmetného programu došlo ku kolízii viacerých právom chránených záujmov, a to práva dotknutej osoby – matky odobratého dieťaťa na zachovanie ľudskej dôstojnosti na strane jednej, so slobodou prejavu vysielateľa a právom verejnosti na informácie na strane druhej.

Sloboda prejavu patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku každej demokratickej spoločnosti a v právnom poriadku Slovenskej republiky je zakotvené v čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky. Avšak **sloboda prejavu** nie je bez hraníc, t.j. **nemá absolútny charakter**. Ústava SR ustanovuje možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií ako ochranu pred zneužitím slobody prejavu na zásah do iných ústavou garantovaných práv, cit.:

„Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“ (čl. 26 ods. 4 Ústavy SR).

V prípade vzájomného konfliktu ústavou garantovaných práv Ústavný súd SR (ďalej len „ÚS SR“) vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96). Pri posúdení kolízie dvoch základných práv sa používa tzv. test proporcionality, pričom Rada, v súlade s rozhodovacou praxou ÚS SR (napr. II. ÚS 152/2008, II. ÚS 326/2009, II. ÚS 340/09, IV. ÚS 107/2010, IV. ÚS 302/2010, IV. ÚS 472/2012), používa trojstupňový test proporcionality.

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že **sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ v neprimeranom rozsahu nezasahuje do základných práv a slobôd a právom chránených záujmov iných, prípadne do iných záujmov chránených právnym poriadkom krajiny**. V takých prípadoch je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy je potrebné zasiahnuť do slobody prejavu.

Ústavný súd SR zaujal stanovisko k právu na slobodu prejavu, okrem iného, i v náleze sp. zn. II. ÚS 326/09 zo 4. marca 2010, kde deklaroval, že sloboda prejavu je nevyhnutná pre demokraciu a pre tvorbu slobodnej verejnej mienky v otvorenej spoločnosti, je základným pilierom demokratickej

spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k verejným veciam a vynášať o nich hodnotové súdy, a aj pri kritike platí z princípu demokracie vyplývajúca ústavná prezumpcia, že ide o kritiku dovolenú. (bod 39 Nález sp. zn. II. ÚS 326/09 zo 4. marca 2010). V Náleze sp. zn. III. ÚS 385/2012 z 21. januára 2014 Ústavný súd ďalej konštatoval, že sloboda prejavu je jedným zo základných pilierov demokracie a uplatňuje sa nielen vo vzťahu k informáciám a myšlienkam, ktoré sú prijímané priaznivo, resp. sú pokladané za neškodné či neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti a otvorenosti, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej spoločnosti.

Ústavný súd v rámci svojej činnosti rovnako poukázal i na dôležitosť a charakter slobody prejavu médií, keď uviedol, že cit.: „*Tá sa vzťahuje predovšetkým na sprostredkovávanie informácií, ako aj šírenie správ, myšlienok a názorov, ktoré sú nielen pozitívne či neutrálne, ale aj takých, ktoré nesú negatívnu konotáciu, urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát, politické elity alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti, otvorenosti a permanentného diskurzu, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej slobodnej spoločnosti. Sloboda prejavu vo vzťahu k médiám poskytuje ochranu nielen zvoleným témam, ktoré sú médiami komunikované, ale aj druhu a spôsobu ich spracovania a šírenia. Takto nastavené široké hranice slobody prejavu médií a vysielateľov sú prejavom (a zároveň základom) modernej demokratickej spoločnosti a majú zásadný význam pre možnosť charakterizovať štát ako demokratický a slobodný.*“¹

V súvislosti s úlohami štátu vo vzťahu k médiám Ústavný súd zdôrazňuje, že štát je predovšetkým povinný zdržať sa obmedzovania slobody prejavu a neodôvodnených zásahov do slobody prejavu, okrem výnimky v zmysle čl. 26 ods. 4, kedy je slobodu prejavu možné obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných alebo na ochranu určitého kvalifikovaného verejného záujmu. Vo vzťahu k vysielateľom Ústavný súd poukazuje na čl. 26 ods. 2 ústavy, v zmysle ktorého sa môže podnikanie v oblasti rozhlasu a televízie viazať na povolenie štátu. Ústava tak predpokladá možnosť štátu legislatívne upraviť podmienky vstupu na mediálny trh, pričom v dôsledku náročnosti splnenia zákonných podmienok vstupu vysielateľa na mediálny trh má štát pomerne širokú diskreciu. Po splnení zákonných podmienok takéhoto vstupu má štát už len veľmi obmedzené možnosti zasahovať do práva vysielateľa na slobodu prejavu.²

Z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie musí

- vyplývať zo zákona (**požiadavka legality**),
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (**požiadavka proporcionality**)
- a sledovať legitímny cieľ (**požiadavka legitimacy**), ktorý vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR.

Ústava SR zakotvuje legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu taxatívne, ako ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov. Účelom zákonného obmedzenia slobody prejavu podľa ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. je práve ochrana práv a slobôd iných. Podmienka legality a legitimacy je teda nepochybne naplnená.

Proporcionalitu obmedzenia slobody prejavu je možné vnímať v dvoch rovinách. Prvou je obmedzenie slobody prejavu zakotvením určitých konkrétnych povinností všeobecne záväzným právnym predpisom, v tomto prípade zakotvením ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. Keďže zákonodarca využil ústavné splnomocnenie (čl. 26 ods. 4 Ústavy SR) na zakotvenie tohto obmedzenia

¹ Nález sp. zn. II. ÚS 174/2017-44

² Tamtiež

formou zákona, je potrebné považovať tento princíp za zachovaný. Rade neprináleží zachovanie proporcionality v tejto rovine skúmať.

Druhou je rovina obmedzenia slobody prejavu uplatnením konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade. Táto rovina sa skúma prostredníctvom zákonom dovolenej správnej úvahy, pričom sa analyzuje intenzita zásahu do ľudskej dôstojnosti konkretizovaných osôb v rámci odvysielaného príspevku na jednej strane a intenzita prípadného obmedzenia slobody prejavu účastníka konania na strane druhej.

V zmysle doterajšej aplikačnej praxe ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. (predtým § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z.) zo strany Rady, ako i v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu SR, bola na to, aby mohlo prísť zo strany vysielateľa k zásahu do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd v zmysle zákona o vysielaní a retransmisii, nevyhnutná **identifikácia konkrétnej osoby**, resp. osôb pre divákov. Uvedené vyplýva napr. z rozsudku NS SR sp. zn. 3 SŽ 82/2008-26 „Podľa senátu Najvyššieho súdu z výkladu ustanovenia § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. vyplýva, že aplikácia ustanovenia vyžaduje, aby prišlo k zasiahnutiu do sféry práva konkrétnej osoby t.j. individualizovaného subjektu, do dôstojnosti ktorého bolo odvysielaním posudzovaného programu zasiahnuté.“ Postihovaný tak bol v takýchto prípadoch nie zásah do ľudskej dôstojnosti ako takej, v jej abstraktnej forme, ale na vyvodenie administratívnoprávnej zodpovednosti voči vysielateľovi muselo prísť k individualizácii osoby, ktorej právo bolo porušené. Osoba, do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd ktorej bolo vysielaným obsahom zasiahnuté, však nemusela byť nevyhnutne identifikovateľná pre všetkých recipientov (napr. prostredníctvom celého mena a bydliska), pretože negatívne dôsledky zásahu do základných práv a slobôd, v tomto prípade konkrétne práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, sa najintenzívnejšie prejavujú práve v širšom okolí fyzickej osoby. Rada mala za to, že úmyslom zákonodarcu bolo nepochybne chrániť fyzickú osobu práve pred takýmito dôsledkami zásahu. Vzhľadom na uvedené tak bolo podľa doterajšej aplikácie ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. potrebné, aby bola fyzická osoba, do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd ktorej malo byť zasiahnuté, identifikovateľná pre svoje širšie okolie.

V súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. pre daný prípad je však potrebné poukázať na výklad Ústavného súdu vyjadrený v **Náleze Ústavného súdu SR zo dňa 24. januára 2018 sp. zn. II. ÚS 174/2017-44** (ďalej aj ako „Nález ÚS SR“), ktorý možno považovať za konkretizáciu a sčasti i prelom v doterajšom výklade a aplikácii predmetnej právnej normy zo strany Rady a NS SR. Daným Nálezom ÚS SR konštatoval, že rozsudkom NS SR č. k. 2 SŽ 12/2014-38 z 18. mája 2016 boli porušené práva spoločnosti MAC TV, s.r.o. tento rozsudok zrušil a vrátil NS SR na ďalšie konanie. Predmetným rozsudkom NS SR potvrdil rozhodnutie Rady č. RP/029/2014, ktorým Rada rozhodla, že účastník konania, MAC TV, s.r.o., porušil povinnosť podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. tým, že poskytoval program „*Úradníci chceli zobrať dieťa od rodiča, skončilo na psychiatrii*“, ktorý svojím obsahom a spôsobom spracovania zasiahol do osobnej cti „*súdnej úradníčky*“ zobrazenej v programe.

Keďže predmetný Nález ÚS SR predstavuje aktuálny výklad účelu predmetného ustanovenia, považujeme ho za mimoriadne relevantný pre účely preskúmania skutkového stavu v tomto správnom konaní. V zmysle tu vyjadreného názoru Ústavného súdu SR **je možné k aplikácii ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. pristúpiť len v prípadoch, kedy sa subjekt ohrozený na svojich právach nevie domáhať ochrany prostredníctvom iných právnych prostriedkov**, cit.: „Uvedený

§ 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii si kládie za cieľ zabezpečiť prostredníctvom obmedzenia slobody prejavu vysielateľov a sankčným mechanizmom Rady ochranu základných práv a slobôd (ľudskej dôstojnosti a ľudskosti) v tých situáciách, kde subjekty ochrany nemajú k dispozícii prostriedky alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov (napr. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka – žaloba o ochranu osobnosti). Pre hájenie verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti

subjektov ochrany je nevyhnutné použiť sankčný mechanizmus. **Pôjde napríklad o prípady, keď obsah vysielateľmi šírených informácií, názorov, myšlienok a ideí zasahuje do ľudskej dôstojnosti (alebo obdobných osobnostných základných práv a slobôd) nie konkrétnej osoby, ale bližšie neidentifikovanej skupiny ľudí, ktorí nemajú objektívne možnosť sa proti takýmto zásahom brániť súkromnoprávnou žalobou pre ich nespätosť s daným prostredím (napr. migrujúci ľudia – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb znevažujúcim informovaním o ich migrácií) alebo vzhľadom na ich sociálnu a ekonomickú situáciu ako skupiny osôb v danom prostredí (skupiny osôb zo znevýhodneného sociálneho prostredia – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb pohrdavým a tendenčným informovaním o ich spôsobe života), alebo pôjde o situácie zásahu do ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby či osôb v spojení s konkrétnymi skutočnosťami z minulosti (napr. týkajúce sa holokaustu, zločinov proti ľudskosti, vojnových konfliktov v minulosti, keď napr. tieto osoby nežijú – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb popieraním holokaustu alebo zľahčovaním útrap ľudí preživších holokaust či ich blízkych) alebo prítomnosti (napr. týkajúce sa terorizmu či extrémizmu mimo územia Slovenskej republiky – napr. zásah do ľudskej dôstojnosti obetí necitlivým alebo príliš explicitným informovaním o obetiach alebo zraneniach).** Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že i použitie sankčného mechanizmu v záujme hájenia verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti takto opísaných subjektov musí byť v súlade s princípom nevyhnutnosti.

Ústavný súd na viacerých miestach Nálezu sp. zn. II. ÚS 174/2017-44 uvádza, že predmetom ustanovenia § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. účinného do 31. 7. 2022, resp. v súčasnosti **§ 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., keďže ide o obdobnú povinnosť**, je ochrana verejného záujmu tým, cit.: **„aby sa pri informovaní verejnosti (a formovaní názoru recipientov na určitú problematiku) neústavne nezasahovalo do ľudskej dôstojnosti ani tých, ktorí nemajú k dispozícii prostriedky alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov.“**

Vychádzajúc z uvedeného tak možno konštatovať, že zatiaľ čo podľa predchádzajúcej aplikačnej praxe Rady potvrdenej i rozhodnutiami NS SR bolo na konštatovanie porušenia predmetnej povinnosti zo strany vysielateľa potrebné konkretizovať osobu, do ktorej práv malo byť konaním vysielateľa zasiahnuté, podľa záverov Ústavného súdu ustanovenie § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. neslúži na ochranu základných práv a slobôd takých osôb, ktoré sú schopné efektívne hájiť svoje práva súkromnoprávnymi prostriedkami ochrany. Efektívnosť ochrany práv týchto osôb je vymedzená vzhľadom na adresnosť zásahu do ich práv zo strany vysielateľa, resp. vzhľadom na ich pobyt, pracovisko, postavenie, či iný status v rámci spoločenských vzťahov. Rada nie je orgánom verejnej moci, ktorého úlohou je posúdiť spor o ochranu subjektívnych práv jednotlivcov.

Nález ÚS SR znamená odchýlenie sa od predchádzajúceho výkladu predmetu ochrany vymedzeného Radou i NS SR, podľa ktorého bol v prípade konania Rady o porušení povinnosti podľa § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. chránený verejný záujem na tom, aby vysielaním regulovaných subjektov nedochádzalo k zásahom do ústavou zaručených práv a slobôd iných, aj konkrétnych osôb, pričom bol zastávaný právny názor, že ak sa v rámci výkonu dohľadu nad dodržiavaním zákona zistí, že došlo k zásahu do osobnostných práv, Rada musí konať, hoci aj bez ohľadu na vlastný postoj dotknutých osôb, keďže sa v danom prípade jedná o porušenie povinnosti vyplývajúcej z predpisu verejného práva.

Prijímaná bola argumentácia, že Rada je oprávnená vo veci týkajúcej sa i konkrétnej osoby rozhodovať, pretože takéto rozhodnutie sa týka kvalitatívne odlišného predmetu ochrany ako rozhodnutie, ktoré je výsledkom súkromnoprávného konania vo veci ochrany osobnosti. K uvedenému NS SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3SŽ/22/2012 uviedol, cit.: **„Rada chráni verejný záujem, aby vo vysielaní vysielateľov nedochádzalo k neoprávneným zásahom do ľudskej dôstojnosti. Občiansko-právne spory týkajúce sa ochrany osobnosti, ktoré rozhodujú všeobecné súdy, predstavujú úplne iný procesný inštitút ochrany, na ktorý konanie o porušení § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z., kde má právomoc konať a rozhodovať Rada, nemá vplyv.“** K obdobnému záveru dospel Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5SŽ/6/2012, cit.: **„...ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. nesplňuje**

občianskoprávne konanie o ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka ako sa to mylne domnieva navrhovateľ.“

Ústavný súd však v súvislosti s výkladom účelu predmetného ustanovenia odkazuje i na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne na závery ESĽP vyjadrené v rozsudku ESĽP vo veci MAC TV s.r.o. v. Slovenská republika³ (sťažovateľ v tomto prípade namietal, že bolo zasiahnuté do jeho práva konštatovaním porušenia § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. účinného do 31. 7. 2022 (obdobná povinnosť ako § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.) v súvislosti so zásahom do práv konkrétne individualizovanej osoby – bývalého poľského prezidenta L. Kaczynskeho). Podľa názoru ESĽP sa v danom prípade orgány verejnej moci prostredníctvom aplikácie noriem § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. zamerali na ochranu subjektívnych práv konkrétne individualizovanej osoby a neponúkli žiadne závery o potrebe ochrany verejného záujmu a ochrany širšej verejnosti pred šírením nenávistných komentárov spočívajúcich v oslave smrti človeka pre jeho iné politické zmýšľanie.⁴ V predmetnom rozsudku ESĽP vzal do úvahy i skutočnosť, že Rada v danom prípade začala konanie zo svojej úradnej moci, a nekonala na základe žiadosti prezidentových pozostalých alebo na základe žiadosti zo strany poľského ľudu, alebo autorít, ktoré hájili osobnostné práva zosnulého prezidenta. Zároveň ESĽP poznamenal, že odôvodnenie rozhodnutia, ako i samotné konanie a dokazovanie sa sústredilo na preukazovanie zásahu do ľudskej dôstojnosti a práv tejto konkretizovanej osoby, a nie na hájenie verejného záujmu, aby takýmto konaním vysielateľa nedochádzalo k zásahu do práv verejnosti.

V zmysle posledných záverov ÚS SR, tak aplikácia ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. nie je v praxi vylúčená, jej použitie na konkrétny prípad však musí byť odôvodnené naliehavou potrebou ochrany verejného záujmu, a nielen záujmu takého subjektu, ktorému je umožnené domáhať sa tejto ochrany aj inak. V takýchto prípadoch tak Rada musí v prípade konštatovania porušenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. náležite vymedziť verejný záujem, ktorý je konštatovaním zásahu do práv iných chránený. Rovnako, odkazujúc i na závery ESĽP i ÚS SR, sa domnievame, že len argumentácia, že predmetom ochrany i v takýchto prípadoch, t.j. v prípade zásahu do práv konkrétne identifikovaných jedincov, je verejný záujem na tom, aby vo vysielaní vysielateľov nedochádzalo k neoprávneným zásahom do ľudskej dôstojnosti, neobstojí.

K charakteru a právnej sile názorov ÚS SR uvádzame, že účelom interpretácie právnej normy súdom je odhaliť všetko, čo je obsiahnuté v úprave právnej normy tak, aby došlo k plnohodnotnému uplatneniu všeobecne záväzného právneho predpisu. Výklad a uplatnenie právnej normy sa deje určením, o čom právna norma je (aký ma obsah), s nadväzujúcou identifikáciou toho, čo má právna norma spoločné s konkrétnou situáciou, v ktorej nastal spor. Ustanovenie účelu a obsahu právnej normy v materiálnom právnom štáte nepodlieha zmenám od prípadu k prípadu. Je konštantou, ktorá sa rovnakým spôsobom uplatní v opakovaných situáciách bez ohľadu na to, koľkokrát sa situácie reprízuju. K zásadám právneho štátu patrí aj princíp právnej istoty. Súčasťou právnej istoty je požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci. Európsky súd pre ľudské práva v konaní proti Slovenskej republike bez pochybnosti interpretuje a aplikuje rozhodnutia Ústavného súdu SR ako precedensy. Ústavný súd SR sám robí to isté, keď vo väčšine odôvodnení svojich rozhodnutí cituje svoje právne názory vyslovené v podobnej veci a v súlade s nimi zároveň rozhoduje.⁵

Záväznosťou svojich názorov sa Ústavný súd SR zaoberal i v Náleze ÚS 11/09 z 17. júna 2009, cit.: „Princíp viazanosti doterajšou judikatúrou patrí k jedným z kľúčových princípov, ktorými sa musí pri výkone svojej rozhodovacej činnosti riadiť ústavný súd. Ak totiž ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie odôvodnene požaduje od iných orgánov verejnej moci, aby rešpektovali a uplatňovali

³ Rozsudok č. 13466/12 z 28. 11. 2017

⁴ body 51 a 52 rozsudku ESĽP č. 13466/12 z 28. 11. 2017.

⁵ Ochrana ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky, Ján Drgonec, str. 168

právne názory vyjadrené v jeho judikatúre, tak je predovšetkým on sám viazaný svojou doterajšou judikatúrou. Táto požiadavka tvorí neoddeliteľnú súčasť ústavného princípu právnej istoty.“

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštatuje, že súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď,⁶ teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované,⁷ pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. Povinnosťou všetkých orgánov verejnej správy, rozhodujúcich o právach a povinnostiach iných, je zabezpečiť reálnu možnosť uplatnenia princípov právneho štátu. Zároveň je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že požiadavku viazanosti nemožno uplatňovať absolútne a raz vyslovený názor Ústavného súdu na právnu normu ustanovenú vo všeobecne záväznom právnom predpise sa môže zmeniť aj bez toho, aby zmena spôsobu vysvetlenia a uplatnenia právnej normy súdom nasledovala za zmenou všeobecne záväzného právneho predpisu.

V zmysle Nálezu Ústavného súdu II. ÚS 174/2017-44 patrí vyhodnocovanie, t. j. skúmanie, či konaním vysielateľa došlo k zásahu do práv konkrétnej osoby do právomoci súdov, konajúcich na podnet aktívne legitimovaného subjektu. Striktnou aplikáciou záverov ÚS SR tak práva osoby, ak je dostatočne konkretizovaná a individualizovaná, nepredstavujú predmet ochrany v zmysle ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., keďže takto špecifikovanej osobe je umožnené domáhať sa ochrany práv iným spôsobom a Rada by mohla v danom prípade konať len, ak by spracovanie predmetného programu dosiahlo takej intenzity, že by bolo možné na základe jeho obsahu a spôsobu spracovania uvažovať o zásahu do práv bližšie neidentifikovanej skupiny ľudí. Na tomto mieste považujeme za dôležité upozorniť, že Nález ÚS SR úplne nevyklučuje aplikáciu predmetného ustanovenia i na prípady ochrany práv jedincov, a to najmä ak ide o jedincov, cit.: *„ktorí nemajú k dispozícii prostriedky alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov“*. V takýchto prípadoch môže Rada i naďalej konať, a to aj ex offo, bez zisťovania postoja takto dotknutých osôb, a v rámci administratívno-právneho konania tak poskytnúť ochranu nie právu určitého jedinca, ale poskytnúť ochranu verejnému záujmu na tom, aby vysielaním nedochádzalo k zasahovaniu do základných práv a slobôd iných. V zmysle Nálezu ÚS SR právomoc Rady, ako orgánu aplikujúceho verejné právo je daná len subsidiárne, popri inštitútoch súkromného práva, a to v prípadoch kedy existuje verejný záujem na tom, aby sa pri informovaní verejnosti nezasahovalo do ľudskej dôstojnosti tých, ktorí nemajú k dispozícii prostriedky alebo sa z dôvodu objektívnych skutočností efektívne nedomôžu prostriedkov ochrany svojich práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov.

Kancelária Rady má za to, že predmetné závery ÚS SR však nemožno automaticky aplikovať na všetky budúce obdobné prípady, pretože účelom § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. nie je ochrana individuálnych práv osôb, do ktorých malo byť vysielaním zasiahnuté, ale ochrana záujmu verejnosti na tom, aby v rámci programovej služby nedochádzalo k takému vysielaniu, ktoré svojím obsahom alebo spôsobom spracovania, zasahuje do práv iných, a to bez ohľadu na postoj takýchto osôb, resp. takejto osoby. Napriek totožnosti skutku (odvysielaný obsah), sú súkromnoprávne konanie, ktorým sa subjekt domáha ochrany svojich práv a administratívno-právne konanie, iniciované Radou, dva od seba nezávislé procesy, ktorých predmetom sú odlišné práva a povinnosti. Sme toho názoru, že poslaním Rady je v odôvodnených prípadoch sankcionovať vysielateľa za také vysielanie, ktoré degraduje, alebo iným spôsobom zasahuje do práv iných, i konkrétnych osôb, čím je chránený verejný záujem, a nie osobnostné práva poškodeného jednotlivca, alebo skupiny. Práve pre zamedzovanie vysielania takého obsahu, ktorý zakladá rozpor s povinnosťou podľa § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. je opodstatnené, aby Rada konala i bez ohľadu na to, či sa konkrétna osoba cíti takýmto vysielaním dotknutá, a či sa domáha ochrany svojich práv, resp. chce domáhať ochrany svojich práv, pretože i bez postoja tejto

⁶ napr. rozhodnutia ÚS SR I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99

⁷ II. ÚS 243/05

osoby bola verejnou konfrontovaná s vysielaním, ktorým vysielateľ prezentoval zásah do ľudskej dôstojnosti alebo práv iných.

Kancelária Rady tak i napriek záverom ÚS SR pristúpila k aplikácii predmetného ustanovenia na daný skutkový stav. Skutkový stav je potrebné posudzovať v kontexte slobody prejavu vysielateľa, ako i charakteru programu, a v prípade konštatovania zásahu do ľudskej dôstojnosti osoby, resp. osôb, identifikovať verejný záujem, ktorého ochrana by bola prípadným sankcionovaním vysielateľa sledovaná.

Predmetom posudzovania, tak ako je vymedzený v Oznámení o začatí správneho konania, je odvysielaný obsah smerujúci voči osobe maloletého dievčaťa, ktoré malo byť znásilnené.

Podľa § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. obsahová služba, ktorú poskytuje vysielateľ, musí rešpektovať ľudskú dôstojnosť. Následne demonštratívne uvádza prípady, ktorých sa obsahová služba nesmie dopustiť. Nejde však o absolútny výpočet všetkých možných prípadov, ku ktorým môže dôjsť, preto je vždy na posúdení Rady, či určitý obsah je spôsobilý zasiahnuť do ľudskej dôstojnosti alebo nie.

Pri vyhodnocovaní možného zásahu do ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby vo vysielaní je v zmysle dikcie ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. smerodajným spôsob spracovania sporného obsahu. Správne konanie bolo začaté z dôvodu, že v programe odznela otázka a následné informácie týkajúce sa možného znásilnenia 4-ročného dieťaťa a jeho následkov.

V tejto súvislosti považujeme za dôležitý aspekt opakovanej viktimizácie, ktorá je podľa § 2 ods. 1 písm. g) zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov definovaná ako *„ujma, ktorá obeti vznikla v dôsledku pokračujúceho konania páchatela, ktoré spočíva v pôsobení na obeť vyhrázaním, zastrášaním, nátlakom, zneužívaním moci nad obeťou, pomstenním sa alebo inou formou s cieľom pôsobiť na fyzickú integritu obeť alebo psychickú integritu obeť“*.

Podľa Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť *„k druhotnej viktimizácii dochádza, keď obeť čelí ďalšej ujme, nie však v dôsledku priameho trestného činu, ale v dôsledku spôsobu, akým s ňou zaobchádzajú inštitúcie a iné osoby. Sekundárna viktimizácia môže byť spôsobená napríklad opakovaným vystavením obeť páchatelovi, opakovaným výsluchom o tých istých skutočnostiach, použitím nevhodného jazyka alebo necitlivými pripomienkami všetkých, ktorí prichádzajú do styku s obeťami.“*

Príspevok informoval o údajnom znásilnení vecne na základe v tom čase dostupných informácií. Za problematickú je možné považovať otázku nemenovaného redaktora v znení: *„A čo je pravda, že jej tam strkal aj šroubovák?“*, na čo stará mama údajne znásilneného dievčaťa odpovedala: *„Bul tam aj ten skručkovák, len dotyk. Ale ona povedala tak, že /nezrozumiteľné/ zobral aj, s prepáčením, že pe...(vypípané) a s pe...(vypípané) mi tam tak robil.“*

V záujme informovať verejnú o predmetnej kauze bolo úlohou vysielateľa zabezpečiť vhodný prístup vzhľadom na závažnosť situácie a následky, ktoré odvysielanie programu v takejto podobe môže spôsobiť vo vzťahu k ľudskej dôstojnosti maloletého dievčaťa. Téma príspevku je nepochybne spoločensky relevantná. Avšak aj v prípade informovania o verejne významných témach, v ktorých figurujú konkrétne osoby, je nevyhnutné zo strany vysielateľa zabezpečiť, aby danú informáciu podal v súlade s jej povahou a nevyhnutnosťou prezentovania tak, aby spôsobom odvysielania neprišlo k neodôvodnenému zásahu do práv takto prezentovaných osôb. Podľa názoru NS SR stipulovanom v rozhodnutí sp. zn. 3Sž 66/2009 z 11. 3. 2010, *„právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti zahŕňa aj právo na ochranu osobnej cti, dobrej povesti, pričom zahŕňa aj právo na súkromie bez nežiaducej širokej publicity v televíznom programe“*. Z uvedeného vyplýva, že v prípade vysielania takýchto príspevkov koliduje verejný záujem informovať o danej kauze s ochranou práv v nich konkretizovaných osôb. Je zrejmé, že v istých prípadoch pri sledovaní cieľa informovať verejnú o dôležitých otázkach dochádza pri spracovaní príspevku k zásahu do súkromia osôb v nich prezentovaných, je však zároveň potrebné

zabezpečiť, aby bola intenzita takéhoto zásahu v rámci vysielania len v miere nevyhnutne slúžiacej na zníženie výpovednej hodnoty informácie.

Z obsahu predmetnej reportáže nie je zrejmá žiadna snaha naplniť iný dôležitý verejný záujem ako je poskytovanie bežných spravodajských informácií. Zaradenie predmetnej otázky a následnej odpovede teda žiadnym spôsobom nezvýšilo spravodajskú hodnotu reportáže a ani jej nepridalo žiadny iný (z pohľadu práva verejnosti na informácie) relevantný rozmer. Právo verejnosti na informácie tak bolo v tomto prípade nepochybne možné naplniť aj bez zaradenia tejto časti, čím by bolo možné predísť zásahu do ľudskej dôstojnosti danej osoby. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že v danom prípade má ochrana ľudskej dôstojnosti dotknutej osoby prednosť pred uplatnením práva na slobodu prejavu.

Zaradenie tejto časti do reportáže teda žiadnym spôsobom nezvýšilo jej výpovednú hodnotu a malo tak slúžiť iba na vzbudenie záujmu o danú udalosť, a teda o zvýšenie sledovanosti. Z uvedeného vyplýva, že toto konanie je možné označiť za „...využívanie ľudskej tragédie pre účely výroby šokujúcej, či senzácii vyvolávajúcej reportáže...“ čo NS SR v rozsudku 3 SŽ/15/2008 zo dňa 24.4.2008 považuje za „...za hrubý a neodôvodnený zásah do ľudskej dôstojnosti osoby, ako aj jej základných ľudských a osobnostných práv.“

V demokratickej spoločnosti je v rôznych oblastiach života zaužívaný citlivejší prístup k deťom a inak tomu nesmie byť ani v mediálnej sfére. Máme za to, že samotné vedenie takéhoto rozhovoru je diskutabilné z hľadiska ochrany práv dieťaťa v súvislosti s prípadnou retraumatizáciou, pretože predstavuje otváranie negatívnych tém a spomínanie na traumatické zážitky (údajné znásilnenie). Uvedené konštatujeme napriek tomu, že respondentkou bola stará mama maloletého dievčaťa, pretože účelom povinnosti podľa § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. je chrániť verejnosť, čiže divákov, a nie konkrétne osoby.

Diváci boli konfrontovaní s prípadom údajného znásilnenia 4-ročného dieťaťa, ktoré sa ešte nevie a ani nemá možnosť sa efektívne brániť voči tomu, akým spôsobom je verejnosť informovaná o tomto skutku. Zároveň boli prezentované také detaily, ktoré pre samotné informovanie o tomto čine neboli podstatné, pričom bol vzhľadom na povahu veci použitý nevhodný jazyk.

Vzhľadom na uvedené sa domnievame, že uvedeným konaním došlo k zásahu do ľudskej dôstojnosti v programe identifikovaného maloletého dievčaťa, a tým k porušeniu povinnosti ustanovenej v § 61 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

U právnických osôb sa zodpovednosť za správne delikty zakladá zásadne bez ohľadu na zavinenie (objektívna zodpovednosť pre správny delikt). Táto zásada platí aj v prípade zákona č. 264/2022 Z. z. ako aj zákona č. 71/1967 Zb., ktoré nevyžadujú pri preukázaní, či došlo k správne deliktu, dokazovať zavinenie alebo dokonca úmyselné konanie. Podstatné je iba to, či k porušeniu zákona objektívne došlo alebo nie. Tomu, že sa v tomto prípade nielenže nedokazuje zavinenie, ale ani sa nerozlišuje medzi zavinením úmyselným a nedbanlivostným, svedčí aj skutočnosť, že ani jeden z citovaných zákonov neobsahuje tzv. liberačné dôvody, ktoré by umožnili zbaviť sa zodpovednosti za správny delikt. Okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu zákona, môžu byť zohľadnené pri ukladaní druhu sankcie, ale nie sú dôvodom na zastavenie správneho konania.

Podľa ustanovenia **§ 140 ods. 1 až 3 zákona č. 264/2022 Z. z.:**

- „(1) Pokutu regulátor uloží, ak povinná osoba aj napriek upozorneniu na porušenie zákona opakovaně porušila tú istú povinnosť. Za opakované porušenie povinnosti sa považuje také porušenie povinnosti, ktoré nastalo v lehote kratšej ako tri roky od predchádzajúceho porušenia tej istej povinnosti.*
- (2) Regulátor môže uložiť pokutu aj bez predchádzajúceho upozornenia*

a) ak bola porušená povinnosť uložená v § 20 ods. 4 písm. c), § 23, § 61, § 62 ods. 1 písm. b) a § 74,
b) v prípade vysielania alebo poskytovania audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie bez autorizácie alebo

c) v prípade prevádzkovania retransmisie alebo poskytovania platformy na zdieľanie videí bez registrácie.

(3) Výšku pokuty regulátor určí podľa závažnosti veci, spôsobu, trvania a následkov porušenia povinnosti a s prihliadnutím na rozsah a dosah poskytovania obsahovej služby, získané bezdôvodné obohatenie a sankciu, ktorú už prípadne uložil samoregulačný orgán.“

Z § 140 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z. vyplýva, že Rada v prípade porušenia povinnosti ustanovenej v § 61 zákona č. 264/2022 Z. z. môže uložiť pokutu aj bez predchádzajúceho upozornenia.

Účastník konania zatiaľ nebol za porušenie povinnosti podľa § 61 zákona č. 264/2022 Z. z. sankcionovaný. Rada má teda na výber, či mu za toto porušenie uloží upozornenie na porušenie zákona alebo pokutu.

* * *

ZÁVER:

Vzhľadom na všetky uvedené argumenty navrhujeme Rade, aby prijala uznesenia v zmysle jedného z vyššie uvedených návrhov.